

ПАМЕТНИКЪТ НА ПЕТКО Р. СЛАВЕЙКОВ

Паметникът на Петко Славейков е изграден в северната част на Алеята на Възраждане-то, с лице към морето, неговото име е включено в списъка на комитета “Българско Възраждане” под №4 в точка В – писатели.

Най-вероятно комитетът е отдал дължимото на Петко Славейков не само за мащабното му участие в националноосвободителното и просветно движение, но и за това, което е направил за Варна след пролетта на 1860 г. Тогава братята Никола и Сава Георгиевич изпратили писмо с молба до П. Р. Славейков да им препоръча учител за току-що откритото първо българско училище във Варна и Славейков с радост се отзовал. Изпратил им своя ученик Константин Арабаджиев, който по това време учителствал в с. Арбанаси.

Младият К. Арабаджиев пристигнал във Варна и на 19 август 1860 г. преподавал първия урок на български език в първото българско училище във Варна. На 30 ноември 1864 г. във Варна дошъл и Петко Славейков, който започнал да преподава в новата сграда на училището, открита през 1862 г. и наречена Българско централно училище. Преподавал до февруари 1865 г., след това заминал за Цариград, където по покана на Библийското общество и заедно с евангелския пастор д-р Лонг взел участие в редакцията на новия превод на Библията на български,

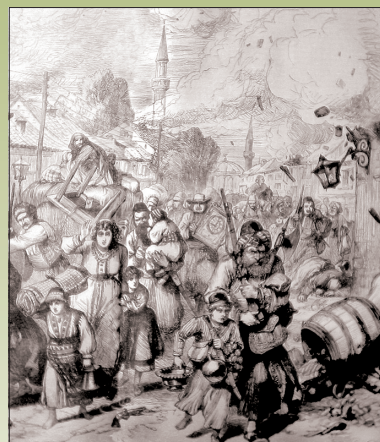
без обаче грижата му за варненското просвещение да спре дотук. В Цариград започнал да издава два вестника и в тях винаги намирал как да помести дописки и случки, свързани с просвещението и църковните битки в крайморския град. А такива

редовно му изпращали от Варна, твърде интересни в това отношение са материалите, отпечатани във в-к “Македония”, в които Славейков не само вдъхновено поощрява училищните и читалищните дейности на варненските българи, но и призовава всички просветени хора в България да им помагат. Резултатите, разбира се, не закъснели и скоро в първото българско читалище “Възраждане” постъпили както новозакупени, така и много дарени книги. Самият Славейков дарил на варненчетата 200 букварчета и години след това, макар и далеч

от Варна, той не спирал да се тревожи за съдбата на училището, читалището, българския дух. За свое спокойствие, пък и да види с какво може да помогне, малко преди Освобождението той предприел пътуване по море от Цариград до Варна, което описал по-късно в пътеписа си “Варна”, отпечатан във в-к “Македония”. В него живо и с чувство за хумор са описани гагаузите, турската администрация и гротескната разлика в начина, по който тя посреща пътниците, пристигащи от Запад, и начина, по който посреща или изпраща българите.

ВОЙНА И ПОЛИТИКА

Когато започнала Руско-турската освободителна война, освен смърт и мъка, тя нанесла жесток удар и на паметта на многострадалния български народ – опожарен бил град Стара Загора, изгоряла до основи и къщата, в която живеел Петко Славейков. В нея изгорял личният му архив, състоящ се от неиздадени творби, 15 000 поговорки, огромна сбирка от събрани народни песни, писма, подготвен за издаване географски речник и атлас. След Освобождението Славейков насочил своята енергия и организационния си опит в подредбата на новата държава, станал един от нейните строители. Бил е лидер на Либералната партия, министър на просвещението, министър на вътрешните работи, председател на II обикновено народно събрание, енергичен публицист, писател и общественик и вечна опозиция на всяко противонародно управление.

Стара Загора, 31 юли 1877 г.

СЪЗДАВАНЕТО НА ПОРТРЕТА

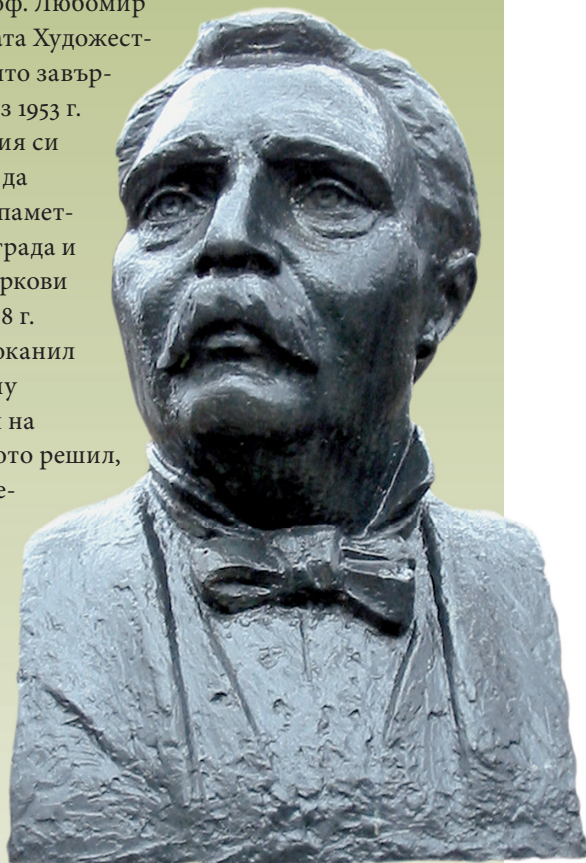

Иван Ковачев

да вземе участие в изработката на релефите на Пантеона, като му поверил релефа над вратата. А когато през 1972 г. дошъл редът и на петимата възрожденци, той се зарадвал на П.Р. Славейков, защото решил, че му е близък, тъй като “искреността му беше изписана на лицето – казва скулпторът – вижда се, че каквото му е на сърцето, това му е и на езика”. Неведнъж погледът му спирал на фотографията на паметника на Петко Славейков в София, направен от Андрей Николов. “Чудесен е, много е хубав – въздиша Иван Ковачев, – но трябва да се бяга от него. Той си има свое време, своя среда си има”. Започнал да моделира подчертано едър бюст, за да става ясно, че принадлежи на голям човек, внушителен със своя ръст и присъствие. “Виж му – казва той – ръста, виж му раменния пояс и ще разбереш”.

През септември 1972 г. с моделирането на бюстовия портрет на Петко Славейков за Алеята на Възраждането се захванал варненският скулптор Иван Ковачев. Зрелият, тогава четиридесет и няколко годишен скулптор е роден във Варна. Смята, че е извадил късмет, като е учил скулптура при проф. Любомир Далчев в софийската Художествена академия, която завършил с отличен през 1953 г. Прибрал се в родния си град и се захванал да скулптира главно паметници и бюстове в града и окръга, релефи, паркови пластики. През 1958 г. проф. Далчев го поканил

Бюстовият портрет на П.Р. Славейков

Иван Ковачев моделирал главата на впечатляващия възрожденец в ателието си на ул. “Д. Кондов” №57, където било неговото царство и убежище. Моделирал го в пропорция спрямо постаментата, с леко вдигната глава, като човек, който знае как да постигне това, което е намислил. Малко преди бюстът да бъде съвсем готов, Иван Ковачев измел ателието, поразтребил го и посрещнал гости – дошла комисията към СБХ–София, начело със скулптора Владимир Гиновски, която одобрила бюстовия портрет. Глиненият бюст бил довършен, калъпът – направен и отнесен в леярната в местността Харамията. Седмица по-късно готовият, цизелиран и сияещ като златен бронзов бюст на Славейков отпътувал обратно към ателието на своя автор, където престоял няколко месеца, докато му подготвят постаментата. На 2 юни 1973 г. тържествено и в присъствието на много гости паметникът бил открит.

Паметникът на Петко Славейков